

СТ А Н О В И Щ Е

от проф. д-р Велислава Чавдарова

относно: защита на дисертационен труд

на КХАЛЕД САЛМАН

тема:

**ВЛИЯНИЕ НА РАЗКРИВАНЕТО НА СЕКСУАЛНО НАСИЛИЕ
ВЪРХУ ПСИХИЧНОТО ЗДРАВЕ НА ЖЕРТВАТА**

научни ръководители:

доц.д-р Петър Нешев

доц. д-р Красимир Иванов

**Професионално направление 3.2. Психология, докторска програма
Обща психология**

**1. Актуалност и значимост на разглеждания в дисертацията
проблем:**

Проблемите, свързани с идентифицирането, анализирането, превенцията и преодоляване на домашното насилие с акцент върху възстановяването на жертвата са не просто актуални, а доминиращо значими както в социален, така и в личностен план. Уникалността и базисният принос на това изследване произтича от факта, че то е първото по рода си, което оценява реалностите на изнасилванията в Източен Йерусалим. Доказва се тезата, че провеждането на интервенции, насочени към социалните, психологическите и физическите въздействия на изнасилването, чрез разбиране на тяхното

разпространение, перцепция и оценка от страна на жертвата и семейството ѝ, са най-ефективният подход към тази чувствителна тема. Тези наблюдения, както и професионалният опит на докторанта обуславят мотивацията за избора на темата.

Още в уводната част **КХАЛЕД САЛМАН** поставя въпроса за липсата на изследвания върху социалния контекст на изнасилването в град Йерусалим и по-специално върху това, какви са последиците от инцидента върху психическото, психологическото и социалното състояние на жертвата и заобикалящата среда. Доказва се необходимостта от проучването реалността чрез събиране на обективни данни, които да дадат представа за ситуацията и да насочат към по-късни интервенции и лечение, които да помогнат контролирането на различните етапи на изнасилването.

Убедително е защитена тезата, че тези факти са предиктори на поведение, увреждащо здравето - като депресия, агресия, злоупотреба с вещества, самоубийство и т.н.

Авторът е новатор, тъй като в изследователското поле на общата психология в Израел липсват представителни изследвания по тази тема. Докторантът демонстрира висока степен на познаване на състоянието на проблема и творческа интерпретация на получените резултати.

2. Данни за дисертацията и автореферата

Дисертацията е структурирана във въведение, 3 глави, заключение и препоръки. Обемът е 185 страници. Най-важните резултати са представени в 59 таблици в основния текст и в 4 приложения. Списъкът с използваната литература се състои от 74 източника на английски език.

Авторът прави отлична аналитико-емпирична интерпретация и дава аргументирани отговори на няколко ключови въпроса: До каква степен случаите на изнасилване и кръвосмешение са разпространени и приети

от обществото; има ли връзка между социално-икономическия статус и религията на насилниците и жертвите и спецификата на появите на насилие; какви са възприятията по отношение на психологическия статус на изнасилвача и последващото законово наказание; какви са възгледите относно отговорността на жертвата при настъпването на инцидента и при търсенето на подкрепа след това и т.н.

Отлична оценка заслужава проведеното количествено изследване, включващо 3 фази, като и обемът и спецификата на извадката от 300 души, избрана от всички квартали на Източен Йерусалим и представляваща около 3% от населението му.

По отношение на количествените качества на дисертационния труд считам, че са изпълнени минималните национални изисквания по чл. 2б, ал. 2 и 3 на ЗРАСРБ и съответно по чл.24, ал. 1 на Правилника за прилагане на ЗРАСРБ. Представените публикации са свързани с темата на дисертацията и демонстрират изследователска ерудиция. Авторефератът синтезирано и точно отразява съдържанието на труда.

По отношение на процедурата и качеството на представената научна продукция не се регистрират нарушения. Не се констатира плагиатство. Дисертационният труд е оригинална научна разработка с несъмнени достойнства.

3. Научни приноси

В първа глава могат да се открият следните научни приноси:

- Успешно е реализира поставената цел критично да се проучат литературата и изследванията върху проблема «изнасилване» в семействата в Източен Йерусалим.
- Проучването установява кои са психологическите основи на агресивното поведение и теориите, които го обясняват

- Аргументирано се дефинират модели за обяснение на феномена на изнасилването и психологическите характеристики на извършителя. Точно, ясно и аргументирано са разграничени и обяснени понятията *агресия*, *сексуално насилие*, *психологически основи на агресивното поведение*

Във втора глава могат да се констатират следните научни приноси:

- Чрез проучването се верифицира спецификата на сексуалното насилие в Източен Йерусалим.
- Планирано и реализирано е мащабно представително изследване, отлично аргументирано и коментирано. Обобщаващите изводи са в посока на обективизиране на получените данни с цел представянето им на компетентните организации.

В трета глава могат да се констатират следните научни приноси:

- Формулираните изводи непосредствено следват от конкретното изследване, а обобщението има реалистична приложимост за оптимизиране на дейността на компетентните институции в Израел;
- Направени са ценни практически заключения, изводи и препоръки, които произтичат от коректно анализираните данни;
- Доказва се тезата, че провеждането на интервенции, насочени към социалните, психологическите и физическите въздействия на изнасилването, чрез разбиране на тяхното разпространение, перцепция и оценка от страна на жертвата и семейството ѝ, са най-ефективният подход към този проблем.

4. Бележки и препоръки

Представената разработка показва отличната теоретична и изследователска подготовка на докторанта по изследваните проблеми, както и умения за събиране обработка, интерпретация и обобщаване на резултати.

Бих препоръчала намаляване на броя на хипотезите на изследването в посока окрупняване. Като пропуск бих посочила липсата на формулирани научни приноси.

5. Заключение

Практическата приложимост на дисертационния труд, целенасоченият теоретичен анализ и изследователските умения на **КХАЛЕД САЛМАН** ми дават основание да дам своя положителен вот и да предложа на Уважаемото научно жури да му присъди образователната и научна степен “доктор” в област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки, Професионално направление: 3.2 Психология. Обща психология.

07.01.2024 г.

Подпис:

гр.В.Търново

/проф.д-р В.Чавдарова/

